

Jeg vil gerne indstille journalisterne Lasse Skou Andersen og Sebastian Gjerding til årets Cavlingpris for deres undersøgende artikelserier 'Security for Sale' og 'Overvågning: Made in Denmark'.

Kun sjældent vækker dansk journalistik international opsigt. Men det har denne afdækning af den danske og europæiske overvågningsindustri eksport til diktaturstater med rette gjort.

Flere af artiklerne er blevet bragt i europæiske medier som tyske Die Zeit, hollandske De Correspondent og Svenska Dagbladet. Og Lasse og Sebastians research har udgjort kernen i en stort opsat BBC-dokumentar på både engelsk og arabisk.

De oplysninger, de to journalister har tilvejebragt, tjener nu som det primære vidensgrundlag i EU-debatten om et forslag om stramning af eksportreglerne. Og erhvervsminister Brian Mikkelsen har som en reaktion på afsløringerne lovet en opstramning af de danske myndigheders praksis.

Succesen er ikke kommet let. Projektet udspringer ikke af et læk eller et tip fra en whistleblower. Lasse og Sebastian har selv gravet historierne frem fra bunden. Det er lykkedes, selv om der er tale om en ekstremt hemmelighedsfuld industri, og selv om det danske myndigheder er gået langt for at mørklægge sagskomplekset.

De to journalister har udvist kreativitet i særklasse i deres arbejde for at få de nødvendige oplysninger ud af den danske myndigheder. Brik for brik har de samlet puslespillet. I denne artikel har de selv gjort rede for, hvordan de gjorde, og det er muligvis nørdet, men det er godt nok også imponerende: <https://www.information.dk/indland/2017/06/saadan-fik-moerklagte-oplysninger-erhvervsstyrelsen>

Lasse og Sebastian har afdækket, hvordan den danske stat har blåstemplet salg af højest avanceret masseovervågningsteknologi til nogle af de mest undertrykkende regimer i verden. Eftersom teknologien ikke efterlader spor på målpersoners telefoner og computere, har det ikke været muligt at vise, hvem overvågningen konkret er gået ud over. Men som det fremgår af artiklerne, er der ikke tvivl om, at styret i et land som Saudi-Arabien bruger teknologien til at slå ned på systemkritikere og politiske modstandere. Og som to forhenværende efterretningsfolk fra Tunesien fortæller til Information og BBC, er det også, hvad udstyret blev brugt til af det nu omstyrte Ben Ali-regime.

Historien om eksport af overvågningsudstyr til Saudi-Arabien illustrerer, hvor vedholdende de to journalister har arbejdet med stoffet. Først kunne de tilbage i foråret 2016 dokumentere, at et nordjysk firma arbejdede på at levere teknologien til regimet. De arbejdede målrettet videre med historien. Og mere end et år senere kunne de i sommeren 2017 uafviseligt dokumentere, at firmaet fra Nordjylland havde leveret udstyret til de saudiske myndigheder.

Ved systematisk at indsamle data fra myndighederne i EU-landene er det desuden lykkedes Lasse og Sebastian at kortlægge omfanget af ikke bare Danmarks, men flere europæiske landes eksport af overvågningsteknologi til diktaturstater – og derved dokumentere, at et sæt nye EU-regler ikke har haft den ønskede effekt.

Og ved at følge pengestrømmen fra de europæiske forskningsprogrammer har de afdækket, hvordan EU selv bidrager til at skabe problemet.

Det er tungt og kompliceret stof, Lasse og Sebastian har fremlagt. Men de har formidlet det dygtigt og har gjort meget ud af pædagogikken ved blandt andet at producere en række Facebook-videoer med let forståelige gennemgange af historier og metoder.

Projektet er et resultat af en helt ekstraordinær faglig kreativitet, dedikation og vilje. Samtidig har Lasse og Sebastian gennem deres samarbejde med udenlandske kollegaer vist, hvordan journalistik kan være med til at etablere en fælleseuropæisk offentlighed om grænseoverskridende problemer.

De fortjener efter min bedste overbevisning af blive belønnet med landets fineste journalistpris.

Mvh Anton Geist

Anton Geist
Indlandsredaktør
Dagbladet Information